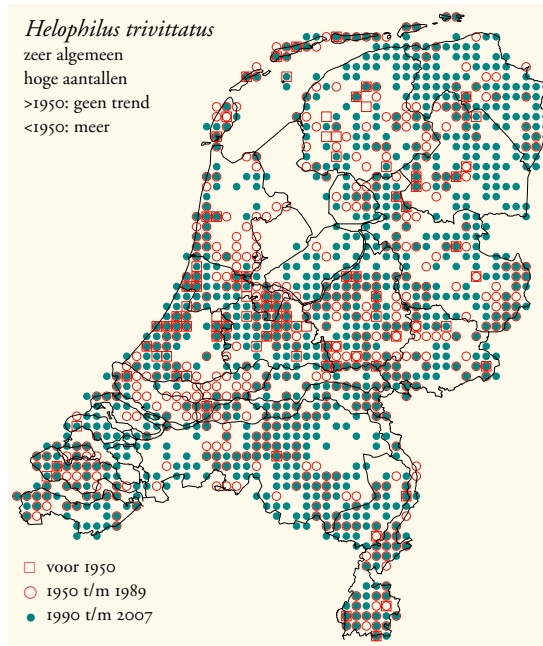
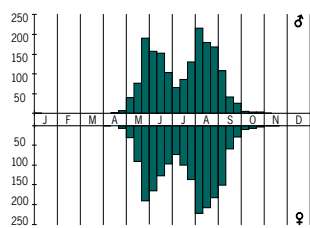
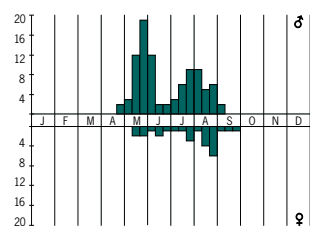




Helophilus trivittatus
mannelijke.



Helophilus trivittatus



Heringia brevidens

droge heideterreinen en kalkgraslanden.

Helophilus trivittatus vliegt laag door de vegetatie en bezoekt veel bloemen. Mannetjes zweven er regelmatig kortstondig net iets boven. Waarschijnlijk vertoont de soort trekgedrag over grotere afstanden (SPEIGHT 2003A).

De larve is beschreven door Doležil (1972). Hij is gevonden in water met veel organisch materiaal, zowel uitwerpselen als rottende planten (SPEIGHT 2003A).

Summary – Very common. More common before 1950. Various open habitats.

Heringia Platbekken

Kleine slanke zwarte zweefvliegen (5-9 mm) zonder middenknobbel. Vleugelcellen R₄₊₅ met een spitse top. Achterlijfssegmenten ongeveer even lang, voorste vlakke deel van middenzijlplaat kaal.

WR

Taxonomie en determinatie

In literatuur van voor 1987 werden *Heringia* en *Neocnemodon* als aparte genera beschouwd; Vockeroth & Thompson (1987) waren de eersten die deze genera synonymiseerden onder de oudere naam *Heringia*. In de betreffende publicatie worden echter, op verregaande gelijkenis na, geen argumenten genoemd. Een later opgevoerd argument voor deze samenvoeging is dat vrouwtjes *Heringia* sensu stricto en *Neocnemodon* moeilijk van elkaar te onderscheiden zijn (CLAUSSEN ET AL. 1994, ROTHERAY & GILBERT 1989, SPEIGHT 2003A). Wij volgen de in de meeste recente literatuur heersende opvatting dat het om één genus, *Heringia*, gaat.

Determinatie van alle Nederlandse soorten is mogelijk met de gangbare literatuur, maar genoemde kenmerken in de soortteksten van dit boek gelden alleen voor mannetjes, omdat vrouwtjes vrijwel niet te determineren zijn.

Verspreiding

Holarctisch. Er zijn dertig nearctische soorten (VOCKEROTH & THOMPSON 1987). In Europa komen twaalf soorten voor, waarvan er twee een twijfelachtige taxonomische status hebben (CLAUSSEN ET AL. 1994, PECK 1988, VUJIĆ 1999A). In Nederland komen zeven soorten voor.

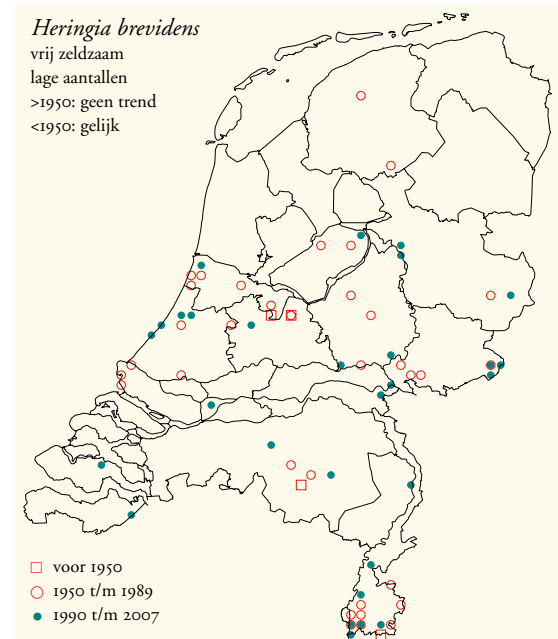
Ecologie

De imago's vliegen grillig door de vegetatie. Sommige soorten bezoeken regelmatig bloemen, maar de meeste worden vooral op bladeren gezien. De larven eten vrijlevende of galvormende bladluizen.

Heringia brevidens Wratjesplatbek

WR

Grote *Heringia*. Eerste tarslid van voorpoot met zwart wratje, scheen van middenpoot verdikt en met rijtje korte zwarte doornetjes. Gezicht wit behaard. Lengte 7-8 mm.



Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot aan de Stille Oceaan. In Europa van Midden-Zweden tot de Pyreneeën en van Engeland tot in Europees-Rusland.

Vrij zeldzaam in heel Nederland, met de meeste waarnemingen ten zuiden van de lijn IJmuiden-Kampen-Enschede. In 1978 opvallend talrijk in de Flevopolders (pers. obs. B. van Aartsen).

Twee generaties.

Ecologie

Verschillende typen loofbos, waaronder stadsparken. *H. brevidens* lijkt droge bossen te mijden. Deze soort vliegt laag door de vegetatie en zit vaak in de schaduw op bladeren. De vlucht is een afwisseling van kortstondig zweven en heel snel enkele decimeters verder vliegen. Dit vliegpatroon doet hierdoor meer aan een kleine wesp dan aan een zweefvlieg denken.

De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Rare. No apparent trends. Various types of deciduous forest, including city parks, appears to avoid dry habitats.

Heringia heringi Glimmende platbek

WR

Middelgrote gitzwarte *Heringia*. Samen met *H. senilis* van andere *Heringia*-soorten te onderscheiden door lange derde antennelid en afwezigheid van doornvormig aanhangsel op heupring van achterpoot. Lijkt sterk op *H. senilis* (zie soorttekst *H. senilis*). Lengte 5-8 mm.

**Verspreiding en vliegtijd**

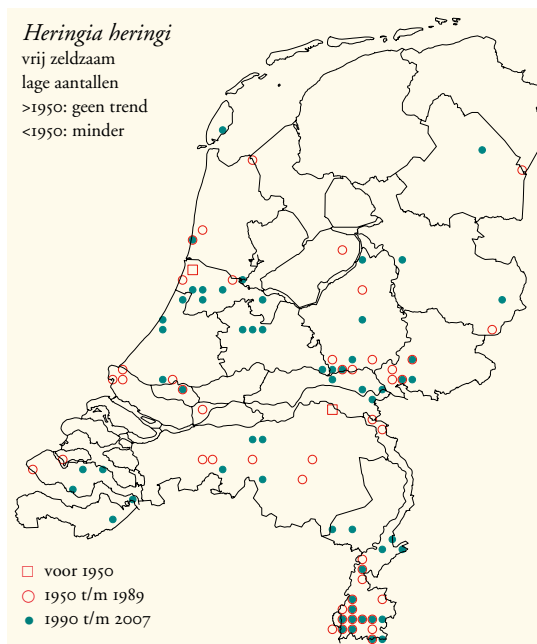
Palearctisch. Van West-Europa tot in Mongolië. Heel Europa, met uitzondering van Noord-Scandinavië.

In Nederland vrij algemeen in Zuid-Limburg, daarbuiten zeldzaam, maar met relatief veel waarnemingen in het rivieren- en duingebied. De noordelijkste vindplaatsen zijn op Texel en Papenvoort (DR). Het aantal waarnemingen per jaar fluctueert: zo was de soort relatief talrijk van 1965-1981 en vrij zeldzaam van 1953-1959 en 1995-2002.

Twee generaties.

Ecologie

Van vochtige loofbossen met een goed ontwikkelde ondergroei tot individuele struiken in vochtig grasland, maar



mijdt droge gebieden. De soort is karakteristiek voor bossen met kwel, maar is daar zeker niet toe beperkt.

Heringia heringi vliegt laag en snel door de vegetatie op zonnige plekken en rust regelmatig op bladeren van struiken en kruiden.

De larven eten galvormende bladluizen in verschillende bomen en struiken (DUŠEK & KRÍSTEK 1967, DUŠEK & LÁSKA 1959). Per gal is er meestal slechts een larve te vinden. De periode van eileg tot verpopping duurt ongeveer drie weken; na nog eens twee weken kruipt de vlieg uit de pop. De soort gaat als volgroeide larve in diapauze en brengt als larve de winter door (ROJO & MARCOS-GARCÍA 1997).

Summary – Scarce. Less common before 1950, no trend since. Moist deciduous forest with well-developed understorey.

Heringia latitarsis Bokspootplatbek

WR

Middelgrote *Heringia*, soms met paarse weerschijn. Buikplaatje 3 met kielvormig uitsteeksel, hetgeen uniek is onder Nederlandse *Heringia*-soorten. Lengte 6-8 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Oorspronkelijk Europees, maar geïntroduceerd in Noord-Amerika. In Europa van Midden-Zweden tot de Pyreneeën en van Groot-Brittannië tot in Europees-Rusland.

In Nederland vrij zeldzaam in het binnenland en duingebied, zeer zeldzaam in Zuid-Limburg. Veel waarnemingen zijn gedaan op de randen van de stuwwallen van de Utrechtse Heuvelrug, de Veluwe en bij Nijmegen.

Waarschijnlijk twee generaties.

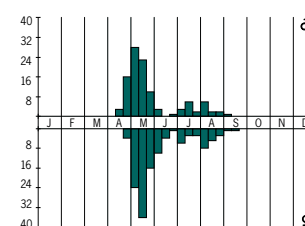
Ecologie

Verschillende bostypen met goed ontwikkelde ondergroei op zandgrond. *Heringia latitarsis* vliegt vooral midden in bossen, minder aan de randen.

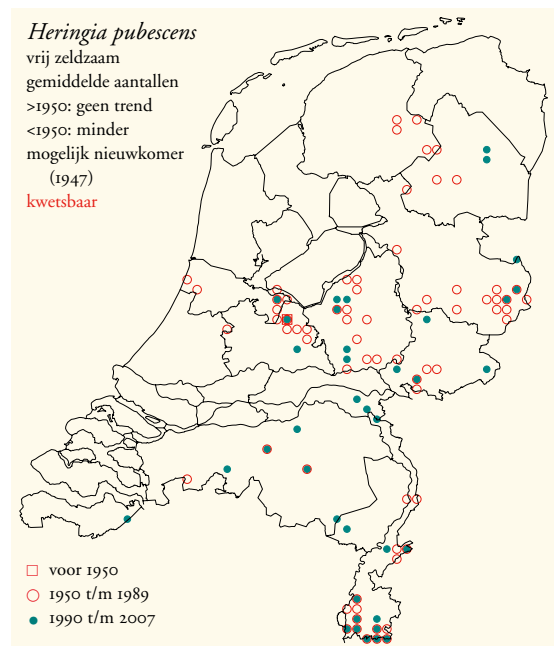
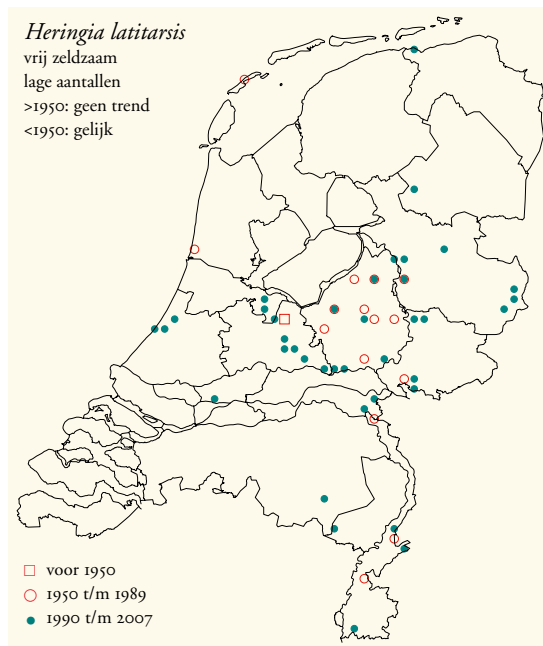


Heringia heringi mannetje.

Het langwerpige derde antennelid onderscheidt de soorten van het subgenus *Heringia* sensu stricto van soorten van het subgenus *Neocnemodon* (vergelijk foto *H. pubescens*).



Heringia heringi



►► *Heringia pubescens*, mannetje.
Het derde antennelid van soorten uit het subgenus *Neocnemodon*, waartoe deze soort behoort, is korter dan bij soorten van het subgenus *Heringia sensu stricto*.

De imago's vliegen snel en grillig tussen de vegetatie door of zonnen op bladeren en takjes. Op de Veluwe in aantal aan te treffen op (laatbloeiende) bramen; kan dan de talrijkste *Heringia*-soort zijn (VAN DER GOOT 1980). De larve leeft van vrijlevende bladluizen op appel, iep, populier en spar (LÁSKA & STARÝ 1980), maar ook in gallen van bladluizen (DUŠEK & KRÍSTEK 1967). De larve is beschreven door Dušek & Láška (1960).

Summary – Scarce. No apparent trends. Various types of forest with well-developed understorey on sandy soil. Locally numerous on flowers of *Rubus*.

Heringia pubescens Donkerhaarplatbek

WR

Vrij kleine *Heringia* zonder goede veldkenmerken. Buikplaatjes vlak, schenen en tarsen zonder uitsteeksels of verdikkingen. Meestal van *H. vitripennis* te onderscheiden door donkere beharing van borststukrug en geheel met microtrichen bezette vleugel, maar zekere determinatie is alleen mogelijk door genitaalonderzoek. Lengte 5-7 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Europees. Van Noord-Scandinavië tot de Alpen en van Schotland tot in Europees-Rusland. In Nederland vrij zeldzaam in het binnenland en Zuid-Limburg, zeer zeldzaam in het duingebied (1969 Bentveld (ZH), 1972 Valkenisse (ZE)). De oudste waarneming van deze soort is gedaan in 1947. De meeste waarnemingen stammen uit de periode 1950-1980, waarna de soort is afgenomen. Een generatie.

Ecologie

Weelderige loofbossen met enige ondergroei aan de randen. *Heringia pubescens* zit op zonbeschenen bladeren en bloemen van struiken tot twee meter hoogte, vooral in braamstruwelen. Speight (2003a) suggereert dat *H. pubescens* hoog



in de bomen leeft en slechts af en toe naar beneden komt om bloemen te bezoeken. De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Scarce. Less common before 1950, no trends since. Vulnerable. Forest on sandy and clay soil with well-developed understorey.

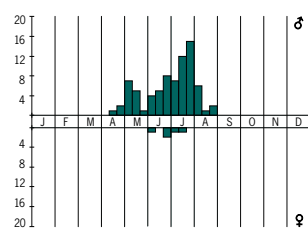
Heringia senilis Pionierplatbek

WR

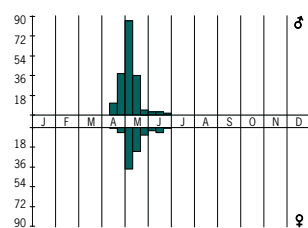
Middelgrote *Heringia*, die sterkt lijkt op *H. heringi* en alleen betrouwbaar te herkennen aan mannelijke genitaliën, hoewel ook daar variatie in bestaat (CLAUSSEN ET AL. 1994, JONES 2001). Er is grote geografische variatie, waardoor het onduidelijk is of *H. senilis* een aparte soort is of een lichte vorm van *H. heringi*. Lengte 6-8 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Areal onbekend door onduidelijke taxonomische status. Volgens Claussen et al. (1994) is de soort in Europa overwegend zuidelijk verspreid. In ons land bekend van zeven exemplaren van zeven vindplaatsen, in het binnenland en Zuid-Limburg. Aantal generaties onduidelijk.

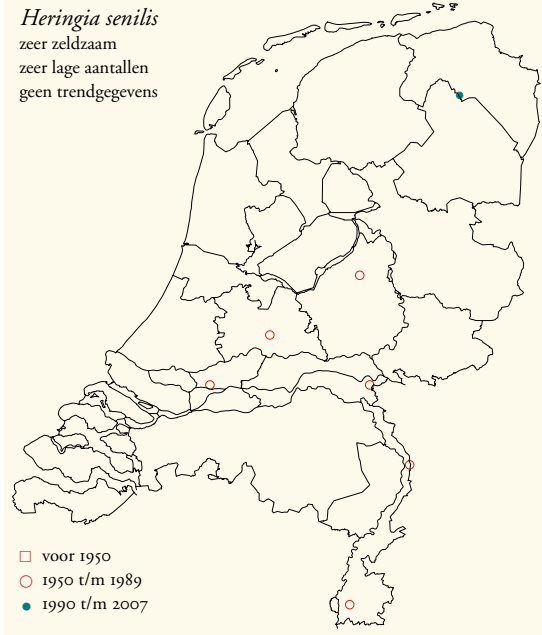


Heringia latitarsis

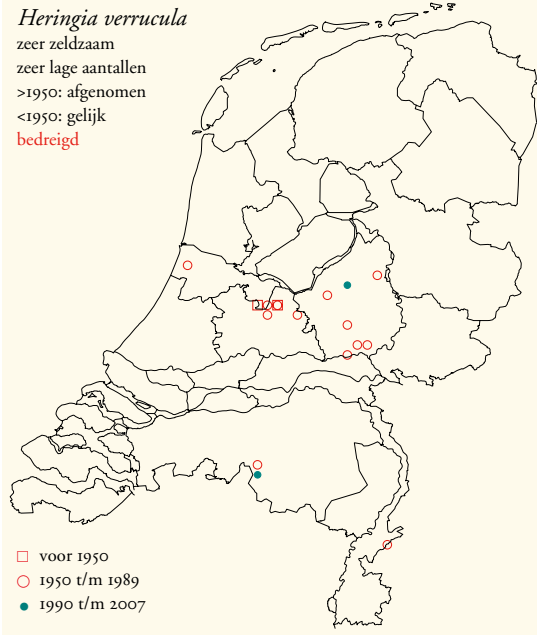


Heringia pubescens

Heringia senilis
zeer zeldzaam
zeer lage aantallen
geen trendgegevens



Heringia verrucula
zeer zeldzaam
zeer lage aantallen
>1950: afgenomen
<1950: gelijk
bedreigd



Ecologie

Over de biotoopvoorkeur is weinig bekend, maar meerdere waarnemingen komen van ruderales of pioniervegetaties. Ook Verlinden (1991) geeft een voorkeur op voor pioniervegetaties. Een imago is waargenomen op raapzaad. De larven zijn gevonden in gallen van de bladluis *Pemphigus spyrothecae* Passerini, 1856 op populier (JONES 2001).

Summary – Very rare. No apparent trends. Waste ground and pioneer vegetation.

Heringia verrucula Wilgenplatbek

WR

Kleine *Heringia*. Op het vierde buikplaatje zit een wratvormige vergroeiing. De poten missen de vervormingen en wratjes die voor andere *Heringia*-soorten kenmerkend zijn. Lengte 5 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot in Mongolië en Oost-Siberië. In Europa van Schotland en Midden-Scandinavië tot in Nederland en Europees-Rusland.

In Nederland zeer zeldzaam in het binnenland. Vrijwel alle waarnemingen zijn gedaan op de Utrechtse Heuvelrug en

de Veluwe, maar twee komen van Hilvarenbeek (1962, 1998, NB) en een van Vloderp (1973, LI), beide veel zuidelijker dan de Veluwe. Er zijn relatief veel waarnemingen van voor 1990. Een generatie.

Ecologie

Over de habitat is weinig bekend. Mogelijk is *H. verrucula* een soort van vochtige bossen. Hij is in het voorjaar vooral waargenomen op bloeiende kruipwilg en kan daar in aantal aanwezig zijn.

De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Very rare. Decreased since 1950. Threatened. Habitat unclear, possibly moist forest. Most records on *Salix repens*.

Heringia vitripennis Gespoorde platbek

WR

Middelgrote *Heringia* zonder goede veldkenmerken. Meestal van *H. pubescens* te onderscheiden door lichtkleurig behaarde borststukrug en grotendeels kale vleugelcellen 5 en 6. Zekere determinatie is alleen mogelijk aan de hand van de mannelijke genitaliën. Lengte 6-7 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot aan de Stille Oceaan. In Europa van Noord-Scandinavië tot Centraal-Frankrijk en van Ierland tot in Europees-Rusland.

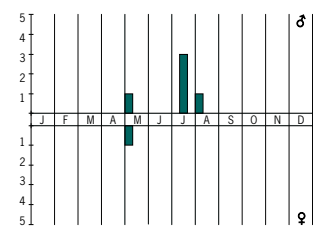
In Nederland vrij algemeen in Zuid-Limburg, daarbuiten vrij zeldzaam, met relatief veel vindplaatsen op de Veluwe. Weinig (en vooral oude) waarnemingen uit het kustgebied. Twee elkaar overlappende generaties.

Ecologie

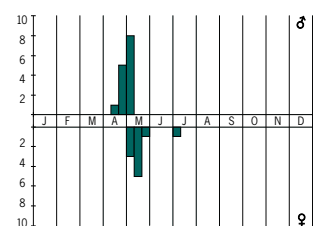
Jonge struiken in ruderales gebieden en stadsparken, maar ook in verschillende bostypen.



Heringia-larve van vermoedelijk *H. senilis* in een gal van de bladluis *Pemphigus spyrothecae* in de stengel van een populierenblad.



Heringia senilis



Heringia verrucula



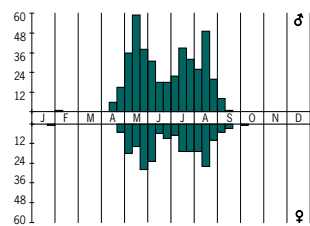
Onopvallende soort. De meeste vliegen zijn zittend op bladeren of bloemen gezien. In de nazomer vliegt de soort veel in braamstruwelen.

De larven leven van bladluizen en zijn gevonden op appel, populier, spar en zilverspar (DELUCCHI ET AL. 1957, EVENHUIS 1959). De larve heeft een facultatieve diapauze in de zomer en een obligate diapauze in de winter (DELUCCHI ET AL. 1957).

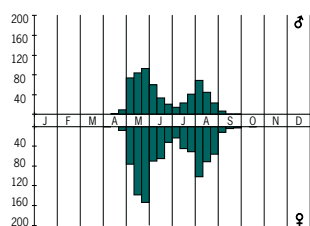
Summary – Fairly common. Decreased since 1950. Shrub vegetation on waste grounds, in city parks and in several types of forest. In late summer often at stands of *Rubus*.



Lejogaster metallina
mannetje op boterbloem.



Heringia vitripennis



Lejogaster metallina

Lejogaster Glimlijfjes

MR

Kleine donkere, metaalglanzende zweefvliegen (5-8 mm) zonder middenknobbel. Vrouwje met aanmerkelijk breder achterlijf dan mannetje. Beide seksen met gescheiden ogen. Van verwante genera *Chrysogaster*, *Melanogaster*, *Orthonevra* en *Riponnensia* te onderscheiden aan geheel glimmend achterlijf en grote derde antennelid. De ogen van het mannetje raken elkaar niet.

Taxonomie en determinatie

De taxonomie van *Lejogaster* wordt behandeld door Maibach et al. (1994a).

Determinatie van de Nederlandse soorten is mogelijk met alle gangbare Europese determinatiewerken.

Verspreiding

Palearctisch genus met drie soorten, die alle in Europa voorkomen. In Nederland komen twee soorten voor.

Ecologie

De imago's zijn meestal in vochtige gebieden te vinden. De larven zijn aquatisch en leven in rottend organisch materiaal in ondiep water.

Lejogaster metallina Gewoon glimlijfje

MR

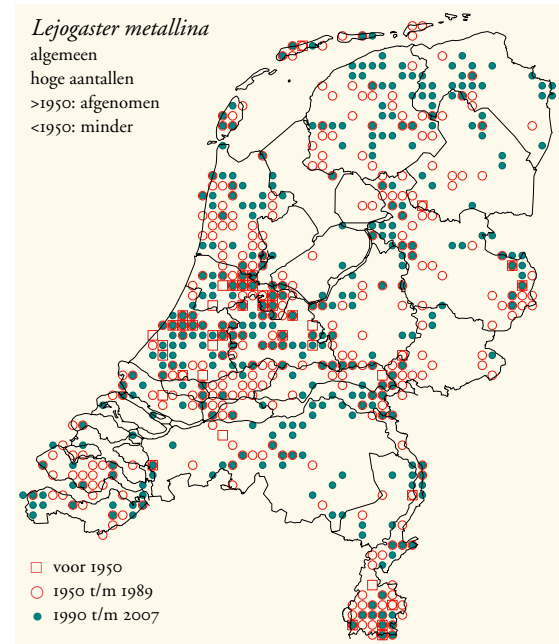
Grote *Lejogaster* met zwarte tot groene glans op achterlijf. Antennen en tarsen geheel zwart. Lengte 6-8 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa en Noord-Afrika tot aan de Stille Oceaan. Heel Europa.

In Nederland algemeen in het kustgebied, gewoon in overige delen van Nederland. Sinds 1950 achteruit gegaan.

Twee generaties.



Ecologie

Uiteenlopende open en vochtige biotopen, zoals moerasen, vochtige graslanden en oevers van verschillende watertypen. Talrijk in weilanden.

De imago's zijn laag bij de grond tussen de vegetatie te vinden. Ze zitten op grassen en andere lage planten, bezoeken vaak boterbloemen en, later in de zomer, gele composieten. Mannetjes hebben geen duidelijke territoria, maar vertonen soms zweefgedrag in de buurt van een zittend vrouwtje.

In Nederland is de larve gevonden in een verlandingszone van een sloot met veel rottend organisch materiaal van met name heen (pers. obs. J. van Steenis). In Duitsland is de